

Zweefvliegen was ‘mannenwerk’, zeker in de vooroorlogse pioniersjaren. Maar toch waren er direct al een paar vrouwen die zich deze luchtsport eigen wilde maken. Eén van hen, Emmy de Bink, moedigde andere vrouwen ook aan om te gaan zweefvliegen.

## Emmy de Bink: Zweefvliegen als sport voor vrouwen

Deel 1 over zweefvliegsters uit de jaren dertig

Zweefvliegen als sport voor vrouwen’ luidde de titel van het door Emmy de Bink geschreven artikel in het luchtvaartblad ‘Vliegwereld’ van 19 september 1935. ‘Mejuffrouw’ Emmy de Bink was een 18-jarige zweefvliegster, lid van de Leidsche Zweefvliegclub en de eerste vrouw in Nederland die het B-brevet behaalde. Een grote prestatie voor die tijd, zeker als je bedenkt dat er toen geoefend werd op houten ‘lattenkisten’ als Zögling en ESG. Met een rubberkabelstart kwam je niet hoog en het vereiste veel oefeningen om aan de eisen voor het A- en B-brevet te voldoen. Het C-brevet (vergelijkbaar met hedendaags ‘zilver’) was toen voor maar weinigen haalbaar. Sommigen gingen hiervoor naar Duitsland, of zoals Emmy later naar Litouwen.

### Mannenwerk!

De stelling van Emmy de Bink dat het weliswaar altijd de man is geweest die een vooraanstaande plaats innam in de sport, maar dat er nu langzamerhand ook vrouwen in diverse takken van sport zichtbaar werden, was in die jaren zeker waar. Maar het was nog maar een klein aantal avontuurlijke jonge vrouwen die afkwam op de zweefvlieg oefeningen aan de kust en op vliegvelden in het binnenland. Daarvan zijn voorbeelden en foto’s bekend. Als eerste de 20-jarige Haagse Dina Popken, die in 1932 tijdens haar vlieg oefeningen met de Kassel-12 aan



2

de duinkust goed in beeld kwam (zie ook ‘Thermiek’ 2001•4 over het tweede zweefvlieggkamp in Egmond). Er was moed en durf voor nodig om als een soort ‘circusartiest’ de lucht ingeschoten te worden door middel van twee rubberkabels die door sterke helpers werden uitgetrokken. Mannenwerk! Op een totaal van ruim 800 personen (m/v) die in de periode 1931-1940 genoteerd staan op de KNVvL lijst met A-B-C brevetten, staan slechts 23 vrouwen met één of meer zweefvliegbrevetten. Bedenk dat er nog een aantal andere vrouwen is geweest dat wel vlieglessen nam, maar geen brevetten behaalde omdat ze voortijdig afhaakten. Maar dan nog, het aantal vrouwen bleef gering.

1  
Emmy de Bink met ESG op Welschap, 1935.

2  
Paasdagen 1936: voor een cursus sleepvliegen vliegt instructeur Wim van Neijenhoff een tweezits Grunau 8 van Schiphol naar Waalhaven over, gesleept door Jan Hoekstra. Emmy de Bink gaat als passagier mee.



1

### A-brevet op Maaldrift

Emmy trachtte in haar artikel in ‘Vliegwereld’ belangstelling te wekken bij vrouwen om te gaan zweefvliegen met woorden als: “...Meestal schrikt de vrouw terug voor het woord ‘vliegen’ en zo is het met ‘zweefvliegen’ dito. Dit is simpeler, maar mooier... De kosten aan het zweefvliegen verbonden zijn zeer gering... Te zweven van wolk naar wolk, gebruikmakend van de opwaartse winden en rustig verder te vliegen tot men genoodzaakt is terug te keren kan ook door een vrouw gedaan worden...” En verder vertelt ze haar ervaringen als enige vrouw bij het lessen op Maaldrift, waar de leden van de Leidsche en Haagsche Zweefvlieg Club vlogen. Als ze op de leskist plaatsnam waren er meestal veel mannen die hun mening hadden over ‘vliegende vrouwen’, maar dat ging wel over. Het publiek ter plaatse bleef wel altijd in spanning toekijken als ze ging starten. Alsof het een wonder was, een meisje op een zweefkist. En op dit kleine vliegveld langs de tramlijn naar Leiden, vloog Emmy in februari 1934 het A-brevet, waarna ze trots de blauwe speld met één witte meeuw mocht dragen! Ze hoorde er nu bij. Dit was niet het allereerste ‘Aatje’, dat door een vrouw werd behaald. Die eer kwam Dina Popken al in 1932 toe.

### B-brevet op Welschap

Emmy de Bink zette door. Ze las de mededeling van de Eindhovense Zweefvlieg Club dat er op het vliegveld Welschap een zweefvlieggkamp zou worden gehouden van 28 juli t/m 4 augustus 1935. Een tiental leden van diverse zweefclubs meldden zich hiervoor aan, waaronder Emmy als enige vrouw. Er werd volop geoefend met de autostartmethode die bij de EZC de rubberkabelstart had vervangen bij de oefeningen op ESG-toestellen, zoals de PH-18 ‘Vleermuis’ en de PH-12 ‘Sprinkhaan’. Dit gaf meer mogelijkheden en bij gebruik van een 300 tot 350 m kabel achter de grote, oude ‘Packard’-sleepautomobil hadden de leerlingen een betere kans om B-brevetten te behalen. Voor Emmy,

Foto’s:  
archief Ary Ceelen

die reeds een A-brevet had, was het nu ook flink oefenen en veel starts maken. Tijdens dit Eindhovense zweefkamp werden in totaal bijna 400 autostarts gemaakt met als gunstig resultaat vier A- en vijf B-brevetten. Op de laatste dag van het kamp deed Emmy haar laatste proef aan de 350 m sleepkabel die de ESG op 150 m bracht. Nu kon ze op die stille zomeravond boven de Welschapse bossen en graanakkers de verplichte bochten maken. Na een goede landing en een vliegtijd van 82,4 seconden behaalde ze als eerste vrouw in Nederland het B-brevet (nr. 33)! Ze vertelde dat ze – omringd door mannen! – naar het luchthavengebouw werd gebracht waar ze in het KLM-restaurant gefeliciteerd werd en haar A-brevetspeldje mocht omruilen voor het B-brevetspeldje. Er werden toespraken gehouden en foto’s gemaakt en daarmee ging Emmy de Bink de publiciteit in. Het blad ‘Vliegwereld’ van 29 augustus 1935 wijdde een aardig artikel aan haar brevettering en het EZC zweefkamp, even als het blad ‘Het Vliegveld’. Zelf schreef ze hierover nog een artikel in ‘De Vliedsport’ van 20 september 1935 met als titel: ‘Mijn tweede overwinning in de lucht!’ als opwekking voor meisjes en vrouwen om toch zeker de mooie zweefvliedsport te gaan beoefenen.

### C-brevet in Litouwen

Hoe is het verder met Emmy de Bink gegaan? Volgens een publicatie in ‘De Vliedsport’ van 3 maart 1939 heeft ‘een Nederlands meisje’ in Litouwen bij een zweefvliegschool nabij Kaunas (aan de Kurische Nehrung) sleepvliegen geleerd en haar C-brevet gevlogen. In dit artikel wordt geen naam genoemd, maar het sluit af met ‘Leiden, februari 1939’. Vrijwel zeker betreft het hier een publicatie van Emmy. Haar C-brevet staat niet op de Nederlandse KNVvL opgave, want het werd in het buitenland uitgereikt. Verdere gegevens over Emmy de Bink zijn schaars. Ze werd geboren op 30 juli 1917 te Leiden, woonde op de Stille Rijn 9a en is bestuurslid geweest van de Leidsche ZC. Volgens een bericht dat ik van een nicht van Emmy, ontving, is haar tante na de oorlog niet meer met zweefvliegen bezig geweest. Ze is toen gehuwd en met haar man, die werkzaam was in de vliegtuigbouw, in 1953 naar Amerika gegaan. Op 16 april 2005 is ze in Californië overleden.

In een volgend deel meer over zweefvliegsters uit de jaren dertig, zoals Willy Grotenhuis van Teuge, die in 1939 als eerste vrouw het C-brevet behaalde. En nog enkele grote voorbeelden, zoals de Duitse Hanna Reitsch en de Belgische Suzanne Lippens, dochter van de toenmalige Belgische Minister van Verkeerswezen. Zij haalde in 1930 op de Wasserkuppe haar C-brevet.

## Dina Popken eerste vrouw met A-brevet

Dina Popken, lid van de Haagsche Zweefvliegclub, behaalde op Maaldrift (tussen Leiden en Wassenaar) als eerste vrouw in Nederland het A-brevet (nr. 42). Volgens de clubgegevens was dat op 2e Pinksterdag 5 juni 1932 om 21.15 uur. Links een foto van Dina op een Kassel 12 tijdens het tweede zweefvlieggkamp in Egmond aan Zee, 1932. Rechts een tijdschriftfoto van Dina naar aanleiding van deze gebeurtenis. Ze was toen twintig jaar oud.

